

KUNTASTRATEGIA 2017-2021

KUNTASTRATEGIA

1 § Johdanto	2
2 § Nykytilanne	2
3 § Arvot	3
4 § Asiakkaat, verkostot ja yhteistyösuhteet.....	3
5 § Toimintaympäristö	3
6 § Visio	4
7 § SWOT	4
8 § Kuntaorganisaatio	6
9 § Tulevaisuuden näkymät 2017–2021	6
10 § Tavoitteet 2017-2021	6
1. Elinkeinoelämän kehittäminen.....	8
2. Asuminen ja ympäristö	8
3. Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	9
4. Seutukunnallinen yhteistyö/verkostokunnan rakentaminen	10
5. Tasapainoinen kuntatalous	10
6. Osaava ja motivoitunut henkilöstö.....	11
11 § Kuntastrategia 2017-2021	11
12 § Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen 2017-2021.....	11
13 § Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.....	13
14 § Kuntastrategian seuranta, arviointi ja tarkistaminen	13

1 § Johdanto

Kuntastrategialla tarkoitetaan päätöksiä ja toimintaa ohjaavaa johdonmukaista mallia, suunnitelmaa ja tietoisesti päätettyä toiminnan suuntaa, jonka avulla pyritään ennakoimaan tulevaisuutta ja lisäämään kunnan mahdollisuuksia selviytyä entistä enemmän epävarmuuksia sisältävästä toimintaympäristöstä.

Yksinkertaisimmillaan kuntastrategia ymmärretään kunnan toiminnan punaiseksi langaksi ja tieksi kohti haluttua tulevaisuutta. Parhaimmillaan kuntastrategia on sisäistetty erityiseksi tavaksi ajatella, joka heijastuu kunnan päätöksentekotilanteisiin ja arkitoimintaan.

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- Kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen
- Palvelujen järjestäminen
- Kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet
- Omistajapolitiikka
- Henkilöstöpolitiikka
- Kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet
- Elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Kuntastrategian merkitys kunnan talousarvion ja -suunnitelman laadinnassa on keskeinen.

2 § Nykytilanne

Sonkajärven kunnan elinkeino-ohjelma 2014-2017 ja toimenpideohjelma 2014-2017 on hyväksytty 3.2.2014. Sonkajärven kunta on toteuttanut asuinkuntastrategiaa, jossa tavoitteena on luoda kuntalaisille mahdollisuus elää hyvää elämää. Sonkajärven vahvuutena on kaunis, turvallinen ja inhimillisen kokoinen asuinympäristö. Kunnan tavoitteena on järjestää kaikille kuntalaisille hyvät ja helposti saavutettavissa olevat palvelut. Tämä koskee mm. sosiaali- ja terveyspalveluita, kouluja, päivähoitoa, kirjastoa ja liikuntamahdollisuuksia. Kunnan vuokrataloyhtiö Sonkakoti Oy tarjoaa erilaisiin asumistarpeisiin sopivia vaihtoehtoja.

Sonkajärven kunta kehittää koko aluettaan ja kylien kehittäminen on maaseutumaisilla alueilla tärkeää. Sonkajärven ja Sukevan taajamien palvelujen säilyminen ja kehittäminen on kaikkien kylien elinvoimaisuuden ehto.

Kunta kannustaa yritystoimintaan ja tavoitteena on luoda yritystoiminnalle mahdollisuuksia.

Sonkajärvellä on mahdollisuus hyvään elämään, yrittämiseen, työntekoon ja harrastuksiin.

3 § Arvot

Sonkajärven kunnan arvot ovat avoimuus, oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja yhteistyö- ja palveluhenkisyys.

Avoimuus on aitoa vuorovaikutusta, tiedon asiallista jakamista sekä luottamukseen ja arvostukseen perustuvaa yhteistyötä.

Oikeudenmukaisuus on toisten henkilöiden tasavertaista kohtaamista ja kohtelua, tehtävien tasapuolista jakamista sekä asioiden objektiivista valmistelua ja käsittelyä.

Tasa-arvo käsitetään laajasti tasavertaisuutena erilaisten ihmisten kesken. Henkilöitä kohdellaan yhdenvertaisesti sukupuolesta, iästä, kulttuuritaustasta, terveydentilasta, elämäntavasta, poliittisesta tai ammatillisesta toiminnasta, sukupuolisesta suuntautumisesta, perhesuhteista tai muusta näihin rinnastettavasta seikasta riippumatta.

Yhteistyö- ja palveluhenkisyys tarkoittaa aitoa ja rehellistä vuorovaikutusta henkilöiden kesken sekä tahtoa tuottaa kilpailukykyisiä kunnallisia palveluita.

4 § Asiakkaat, verkostot ja yhteistyösuhteet

Keskeisimpiä asiakkaita ovat kuntalaiset, kunnan jäsenet, yritykset, yhdistykset, seurakunnat ja muut kunnan asioista kiinnostuneet yksityishenkilöt ja organisaatiot. Yhteistyöverkoston muodostavat edellä mainittujen lisäksi naapurikunnat, Pohjois-Savon muut kunnat sekä kuntayhtymät, joista keskeisimpiä ovat Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri sekä tulevaisuudessa mahdollisesti Pohjois-Savon maakunta (maakuntahallinto).

5 § Toimintaympäristö

Sonkajärvi on maaseutukunta, jossa yli puolet kaikista työpaikoista on palvelualoilla. Alkutuotannossa olevien työpaikkojen määrä on noin 21 % (koko maan keskiarvo noin 3 %) ja jalostuksessa työpaikkoja on noin 18 %. Alkutuotannolla tarkoitetaan maataloutta, metsätaloutta, kalastusta sekä kaivostoimintaa ja louhintaa. Alkutuotantoon kuuluu myös luonnonvaraisten tuotteiden, marjojen ja sienien, kerääminen. Alkutuotannosta saaduista luonnonvaroista jalostetaan edelleen tuotteita jalostettavaksi.

Verrattuna koko maan työpaikkojen jakautumiseen eri toimialoille, on alkutuotannossa olevien työpaikkojen määrä Sonkajärvellä merkittävä. Maa- ja metsätalous ovat palvelusektorin lisäksi keskeinen elinkeino.

Sonkajärvellä yhdistys- ja järjestötoiminta on vilkasta. Järjestöjen ja kolmannen sektorin toiminta tukee merkittävästi kunnan tavoitteita kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Järjestöt voivat toimia myös työllistäjiä.

Kunnan väkiluku 31.12.2017 oli 4 075. Väkiluku on vähentynyt viime vuosikymmenten aikana. Väestöennusteen mukaan väestön määrä laskee edelleen vuoteen 2030.

Kuntakonsernitalous on tasapainossa. Suunnitelmakauden 2019-2021 investointipaineet ovat merkittävät. Tavoitteena on talouden tasapaino myös suunnitelmakaudella. Vuoden 2017 lopussa taseeseen kertynyt ylijäämä oli 2,8 milj. euroa. Asukaskohtainen lainamäärä oli 2 909 euroa (konsernilainamäärä: 5 231 euroa/asukas) ja tuloveroprosentti 20,50. Valtionosuusrahoitus tulopohjasta on verotuloja suurempi.

6 § Visio

Sonkajärvellä on ihmisille ja yrityksille viihtyisä, turvallinen ja elinvoimainen asuin- ja toimintaympäristö.

Sonkajärvi tarjoaa vaihtoehdon ja mahdollisuuden asua maaseutumaisessa ja luonnonläheisessä ympäristössä, jossa palvelut ovat hyvin saatavilla.

7 § SWOT

VAHVUUDET:	HEIKKOUEDET:
<ul style="list-style-type: none"> - Yhteisöllisyys/osallisuus - Kyläyhteisöt ja järjestötoiminta - Monimuotoinen maatalous - Metsätalous - Puhdas ja kaunis luonto - Alueen historia - Turvallisuus - Hyvät peruspalvelut, esim. pankki, apteekki ja kaupat - Perus- ja lukio-opetus, varhaiskasvatuspalvelut - Koulujen yrittäjyyskasvatus - Ikäihmisten hyvinvoinnin tukeminen - Nuorisovaltuusto ja kaksi nuorisotilaa - Kansalaisopiston toiminta - Hyvät liikunta- ja harrastusmahdollisuudet - Kaksi ajanmukaista kirjastoa - Osaava ja sitoutunut henkilöstö - Kaupunkipalveluiden läheisyys - Maahanmuuttajien onnistunut kotouttaminen - Lähiruoka - Lähidemokratian toimivuus: Sukevan aluelautakunta, kyläparlamentti - Hyvä kouluverkosto ja koulu- ja perhekuulttuuri - Asiointipisteiden monipuolinen palveluntarjonta 	<ul style="list-style-type: none"> - Väestökehitys - Väestön ikärakenne - Syntyvyyden lasku - Maahanmuuttajien nopea muuttaminen muualle - Korkea rakennetyöttömyys - Työ- ja opiskelupaikkojen puute - Työssäoppimispaikkojen puute - Yksipuolinen elinkeinorakenne - Julkiset liikenneyhteydet - Markkinointi - Sosiaalisen median monipuolinen hyödyntäminen - Vahvuuksien riittämätön hyödyntäminen
<p>→ kehitetään ja markkinoidaan vahvuuksia</p>	<p>→ tunnistetaan heikkoudet</p>

MAHDOLLISUUDET:	UHKAT:
<ul style="list-style-type: none"> - Yhteisöllisyys - Elämysmatkailu - Lähiuoka - Etätyömahdollisuudet - Paluumuutto - "Keskittymisen ja kaupungistumisen vastavoima", vaihtoehto megatrendille - Maaseudun kiinnostavuus lisääntyy kaupunkien vastapainona - Eukonkannon MM-kisojen ja matkailun kehittyminen - Paluumuuttokampanjan laajentaminen - Senioripaluumuuttajat - Avoin ilmapiiri kuntaan muuttajia kohtaan - Digitalisaatio - Seutuyhteistyö - Hyvät tietoliikenneyhteydet - PK-yrittäjyys - Edullinen asuminen - Nettimarkkinointi (esittelyvideot) 	<ul style="list-style-type: none"> - Maatalouden kehitys/maailmantilanne - Maatilojen sukupolvenvaihdoksia ei synny - Yritysten sukupolvenvaihdoksia ei synny - Väestökehitys - Palvelujen siirtyminen kaupunkikeskuksiin (Iisalmi/Kuopio)/SOTE-uudistus - Keskittämispolitiikka - Liikenneyhteyksien heikkeneminen (tieverkoston kunto ja joukkoliikenne) - Pienten lukioden tulevaisuus - Nuorten ihmisten kiinnostuksen ja aktiivisuuden keskittyminen kasvukeskuksiin - Kunnan henkilöstön eläköityminen -> osaavan henkilöstön saaminen - Kunnan ohut henkilöstörakenne – haavoittuvuus poikkeustilanteissa - ICT-rakenteen toimivuus muuttuvissa olosuhteissa
→ tartutaan mahdollisuuksiin	→ varaudutaan uhkiin

Merkittävimpiä Sonkajärven vahvuuksia ja mahdollisuuksia, joita on edelleen vahvistettava, ovat sijainti Ylä-Savon työssäkäyntialueella, viihtyisä ja turvallinen asuinympäristö, asumisen väljyys, arvokas luonto järvineen, toimivat peruspalvelut sekä vahva yhteisöllisyys ja osallisuus. Kehittämällä kunnan markkinointia vahvuudet tuodaan selkeästi esiin. Tulevaisuuden mahdollisuuksia ovat lisäksi maa- ja metsätalouden hyvät toimintaedellytykset sekä luonnon ja alkutuotannon voimavarojen hyödyntäminen ja sitä kautta syntyvä pk-yrittäjyys.

Kunnan toimintojen kannalta vahvuutena ovat lisäksi osaava ja motivoitunut henkilöstö sekä virkeä yhdistystoiminta ja yhteisöllisyys. Matkailuelinkeino nähdään tulevaisuuden merkittävänä elinkeinorakenetta vahvistavana tekijänä. Eukonkanto-brändi on edelleen merkittävä osa Sonkajärven kunnan imagoa.

Heikkouksia ovat negatiivinen väestökehitys ja väestön ikärakenne sekä korkea rakennetyöttömyys. Sonkajärvellä on oma lukio, mutta muut toisen koulutuspaikat sijaitsevat paikkakunnan ulkopuolella, joten opiskelumahdollisuudet ovat rajalliset. Heikkoutena ja samalla uhkana on nuoren väestön hakeutuminen pois paikkakunnalta.

Uhkana on myös se, ettei sukupolvenvaihdoksia synny pk-yrityksissä eikä maataloilille löydy jatkajia. Uhkana nähdään myös se, että palvelut siirtyvät kaupunkikeskuksiin, mikä vähentää asumisen vetovoimaisuutta maaseudulla. Uhkana on myös liikenneyhteyksien heikkeneminen sekä tieverkoston kunnan että joukkoliikenteen näkökulmasta.

8 § Kuntaorganisaatio

Kuntaorganisaation tärkeimpänä tehtävänä on tuottaa kuntalaisille ja kunnassa toimiville organisaatioille kunnalliset peruspalvelut ja sitä kautta toteuttaa voimassaolevaa kuntastrategiaa.

Sonkajärven kunnan palveluksessa 31.12.2017 oli 159 työntekijää, joista 124 oli vakituisia kokoaikaisia työntekijöitä. Mahdollinen SOTE- ja maakuntauudistus ei vaikuta kunnan henkilöstömäärään, koska sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut tuottaa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä sekä Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ovat kunnan kannalta merkittävimpiä sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymiä. Mikäli SOTE- ja maakuntauudistus toteutuu, niiden tehtävien järjestämis- ja tuottamisvastuu siirtyy Pohjois-Savon maakunnalle sekä sen palvelulaitoksille tai muille organisaatioille.

Kuntaorganisaation haasteena tulevaisuudessa ovat erityisesti henkilöstön ikääntyminen ja eläköityminen. Arvion mukaan eläkepoistuma vuosina 2018-2023 on 33 prosenttia henkilöstöstä. Uusien työntekijöiden valinnassa painotetaan monialaosaamista.

Kunnan vahvana tahtotilana on olla hyvä kuntatyönantaja.

9 § Tulevaisuuden näkymät 2017–2021

SOTE- ja maakuntauudistus muuttaa toteutuessaan merkittävästi kuntien tehtäviä ja vastuita. Jatkossa kunnan rooli alueen elinvoiman ylläpitämisessä ja asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä kasvaa.

Sonkajärven kunta voidaan nähdä tulevaisuudessa osana isoa verkostoa. Verkostokunnassa kuntasektori vastaa edelleen laajasti palveluista. Selvitäkseen lakisääteisten tehtävien järjestämisestä iso osa kunnallisista palveluista järjestetään ylikunnallisin palvelurakentein ja kuntien yhteistoiminnan kautta. Palvelujen järjestämisessä tehdään yhteistyötä yritysten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Tämä tulee huomioida myös kuntastrategian tavoitteissa.

Poliittinen ja taloudellinen epävarmuus on lisääntynyt Euroopassa ja taloudellisten ennusteiden laatiminen on haasteellista. Maatalouden tilanne on tällä hetkellä haasteellinen; jatkossa maatalouden haasteena on jatkajien löytäminen tiloille (sukupolvenvaihdokset). Maataloutta täydentävänä elinkeinona on erityisesti metsätalous, jonka asema tulevaisuudessa nähdään vahvana.

Sonkajärven kunta on panostanut voimakkaasti liikunta- ja harrastusmahdollisuuksiin. Kunnassa on monipuoliset liikuntapaikat, jotka ovat hyvässä kunnossa. Vuokra-asuntotarjonta on monipuolinen ja asunnot ovat hyvässä kunnossa. Edellä mainitut ovat selkeitä vahvuuksia tulevaisuutta ajatellen.

Tulevaisuuden haasteita Sonkajärvellä ja koko Ylä-Savossa ovat erityisesti väestön väheneminen ja ikääntyminen sekä rakennetyöttömyys. Väestökadon hillitsemiseksi edistetään työperäistä maahanmuuttoa. Haasteista ja uhkista huolimatta kunnassa panostetaan positiivisen asenteen luomiseen korostamalla hyviä ja toimivia asioita sekä mahdollisuuksia.

SOTE- ja maakuntauudistuksen vaikutukset kuntatalouteen sekä palveluverkko eivät ole vielä selvillä ja siksi uudistuksen vaikutuksia on erittäin haasteellista arvioida. SOTE- ja maakuntauudistuksen valmistelu ja toimeenpano ovat keskeinen osa strategiakautta 2017-2021. Tässä työssä maakunnallinen ja seudullinen yhteistyö nousevat keskeiseen asemaan.

Järjestöjen ja kolmannen sektorin merkitys tulee kasvamaan edelleen. Tällä hetkellä käynnissä olevaa Voimaa vanhuuteen -hanketta seuraa Voimaa vanhuuteen 2-hanke. Yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muiden tehtävien ohessa aloittaa hyte-koordinaattori, joka organisoii yhdistysten ja kolmannen sektorin toimintaa.

10 § Tavoitteet 2017-2021

Sonkajärven kunnan kannalta keskeiset menestystekijät ovat:

- 1) Elinkeinoelämän kehittäminen
- 2) Asuminen ja ympäristö
- 3) Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, erityisesti vanhusväestön terveyden edistäminen ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy sekä liikunta- ja harrastepaikat.
- 4) Seutukunnallinen yhteistyö, verkostokunnan rakentaminen
- 5) Tasapainoinen kuntakonsernitalous
- 6) Osaava ja motivoitunut henkilöstö
- 7) Positiivisen ME-hengen luominen

Jokaiselle menestystekijälle on asetettu vuoteen 2021 ulottuvat tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit. Mittareiden numeeriset tavoitearvot esitetään vuosittain talousarviossa.

Toimielimet asettavat lisäksi talousarviossa täydentäviä tavoitteita, toimenpiteitä ja mittareita tarpeen mukaan.

1. Elinkeinoelämän kehittäminen

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:
Tiivis yritysysteistyö ja yritysvaikutusten arviointi päätöksenteossa	Tapaamme yrittäjiä säännöllisesti ja huomioimme yritysvaikutukset päätöksenteossa	Yritysvaikutusten arviointi on tehty (kpl/v ja %-osuus kaikista päätöksistä)
Yritystoiminta on monipuolista	Tavoittelemme yritysten lukumäärän kasvattamista ja huomioimme yrittäjyyskasvatuksen osana opetuksen suunnittelua perus- ja lukio-opetuksessa Markkinoinnin tehostaminen Maakunnan tarjoamien yrityspalvelujen ja hankkeiden hyödyntäminen Viestintä	Yritysten lukumäärä ja määrän muutos vuosittain (%)
Maa- ja metsätalouden/alkutuotannon asema pysyy vahvana	Turvaamme maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä	<ul style="list-style-type: none"> • Maitomäärä, litraa/v, maidon tuotantomäärän muutos, % • Naudanlihan tuotanto, kg/v, naudanlihan tuotantomäärän muutos, %
Matkailun osuus elinkeinorakenteesta kasvaa	Kehitämme matkailuelinkeinoa sekä yhteistä tapahtumamarkkinointia	Matkailua harjoittavien yritysten lukumäärä ja määrän muutos, %
Työllisyyden parantaminen, työttömyysprosentti alle 15.	Turvaamme oman työllistämisyksikön toiminnan Edistämme pienyrittäjyyttä osuustoiminnan avulla ("kevyt yrittäjys") Kannustamme yrittäjiä hakeutumaan palveluseteliyrittäjäksi	Työttömyysprosentti

2. Asuminen ja ympäristö

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:
Kunnan viestintä on positiivista, kiinnostavaa ja säännöllistä	Käytämme verkkosivuja ja sosiaalista mediaa kuntamarkkinoinnissa	Asiakaspalautteet
Kunnassa on monipuolinen vuokra-asunto- ja tonttitarjonta	Varmistamme vuokra-asuntojen ja tonttien määrän vastaamaan kysyntää	<ul style="list-style-type: none"> • Vuokra-asuntojen lukumäärä • Vuokra-asuntojen käyttöaste, % • Vapaiden tonttien lukumäärä
Kunnassa on hyvät liikenneyhteydet	Huolehdimme siitä, että ihmisillä on hyvät mahdollisuudet liikkumiseen (tieverkosto ja pali-liikenne, kesäaikainen pali-liikenne Sukeva-Sonkajärvilialmi, harraste-pali)	<ul style="list-style-type: none"> • Yksityistieavustusten määrä (eur/v) • Katujen korjausten määrä (korjattuja katu, kpl)
Kunnassa on laadukas perus- ja lukio-opetus sekä varhaiskasvatus	Varmistamme laadukkaan perus- ja lukio-opetuksen sekä varhaiskasvatuksen toteuttamisen siten, että perusopetusta järjestetään molemmissa kuntataajamissa Sonkajärvellä ja Sukevalla sekä lukio-opetusta Sonkajärvellä.	<ul style="list-style-type: none"> • Päästötodistuksen saaneet, % ikäluokasta • lukioon ensisijaisesti hakevien määrä, % ikäluokasta • varhaiskasvatuksessa hoitomuoto toteutuu perheiden ensisijaisen tarpeen mukaan, % hakijaperheistä • päivähoitopaikan jonotusaika, päiviä
Kuntataajamien kehittäminen Sonkajärvellä ja Sukevalla	Huolehdimme kunnan kiinteistöjen ylläpidosta vastuullisesti kiinteistöselvityksen mukaisesti ja kehitämme Sonkajärven ja Sukevan kuntataajamia	<ul style="list-style-type: none"> • Investointien toteutus investointisuunnitelman mukaan (eur/v) • Uusien kehittämisprojektien määrä strategiakaudella • Luopuminen 1-2:sta tarpeettomasta kiinteistöstä vuosittain
Lähipalveluiden turvaaminen	Turvaamme palvelujen tuottamisen kunnan päätöksenteolla	Hankinnat ja sopimukset paikallisten maatalojen, kauppojen ja tavarantoimittajien kanssa

3. Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:
Kuntalaisten terveys ja hyvinvointi kohenevat	Kaikki alla mainitut toimenpiteet:	Sairastavuusindeksi
Sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelut ovat kuntalaisten saatavilla	Turvaamme toimivat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut	Sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelut toteutuvat sopimuksenmukaisella tavalla
Kyläyhdistykset ja muut yhdistykset tukevat kuntaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvässä työssä	Teemme yhteistyötä kyläyhdistysten ja muiden yhdistysten kanssa ja myönnämme yhdistyksille avustuksia toiminnan järjestämiseen Huomioimme palkitsemalla erityisen aktiivisen toimijan (yhdistyksen tms.).	Yhdistyksille myönnettyjen avustusten määrä (kaikki toimielimet), eur/v
Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen ja ohjattuun liikunnan harrastamiseen	Järjestämme kuntalaisille hyvät liikuntamahdollisuudet ja kannustamme kuntalaisia omaehtoiseen liikkumiseen Eläkeläisille annetaan vapaa pääsy kuntosalille (ei kuntosalimaksua) Kuntosalilla on mahdollisuus saada ohjausta	Liikuntahallin, kuntosalien, jäähallin ja ensilumen ladun käyttäjämäärä (hlö/vuosi)
Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen opiskeluun ja kulttuurielämyksiin Tieto tarjolla olevasta vapaa-ajan tarjonnasta (harrastukset, kulttuuritapahtumat, liikuntatapahtumat) on helposti saatavissa	Järjestämme kuntalaisille kansalaisopiston palvelut sekä kulttuuritapahtumia Tuemme muiden toimijoiden järjestämiä kulttuuritapahtumia Kirje uudelle kuntalaiselle Kunnan nettisivujen aktiivinen päivittäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Kansalaisopiston kurssien lukumäärä/v • Kulttuuritapahtumien määrä (kpl/v) • Osallistujamäärä tapahtumiin • Nettisivujen kävijämäärä
Kirjastopalvelut ovat kuntalaisten käytettävissä Sonkajärvellä ja Sukevalla	Järjestämme kattavat kirjastopalvelut Sonkajärven ja Sukevan kuntataajamissa Lainattavana on myös liikunta- ja harrastusvälineitä	Kirjastojen lainausten, kävijöiden ja verkkokäyntien määrä/v
Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä ja tuemme nuorten työllistymistä ja opiskelua kaikin mahdollisin keinoin	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorten kesätyöllistämiseen käytettävän määrärahan käyttö (kpl/v) • Oppilashuollon palvelut ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti • Etsivän nuorisotyön resursointi (eur/v)

4. Seutukunnallinen yhteistyö/verkostokunnan rakentaminen

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:
Turvataan kunnan ja seutukunnan edut SOTE-/maakuntauudistuksessa	Teemme tiivistä yhteistyötä muiden kuntien kanssa SOTE-/maakuntauudistuksen valmistelussa ja toteuttamisessa	SOTE-uudistuksen jälkeinen palvelurakenne on kattava ja laadukas
Ylä-Savon seutukunnan elinvoimaisuuden parantaminen ja yhteisten voimavarojen hyödyntäminen	Teemme tiivistä seudullista yhteistyötä seudun elinvoiman parantamiseksi Ylä-Savon vesihuollon kehittäminen Ylä-Savon yhteistyö rakennus- ja ympäristövalvonnassa	Ylä-Savon seutukunnan väestö- ja työpaikkakehitys Seudullisten toimijoiden lukumäärä

5. Tasapainoinen kuntakonsernitalous

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:
Tilikauden ylijäämä. Alijäämää ei synny.	Laadimme talousarvion siten, ettei alijäämää synny ja hoidamme taloutta sen mukaisesti	Tilikauden ylijäämä. Alijäämää ei synny.
Velkamäärä ei kasva yli maan keskitason (kunta ja konserni)	Laadimme talousarvion siten, ettei velkamäärä kasva yli maan keskitason	Asukaskohtainen velkamäärä alle maan keskiarvon per asukas

6. Osaava ja motivoitunut henkilöstö

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:
Henkilöstö jaksaa työssä eläkeikään asti	Tuemme henkilöstön työssä jaksamista erilaisten työjärjestelyiden avulla Osaavan henkilöstön rekrytointi riittävän ajoissa ("hiljaisen tiedon siirto")	Varhemaksujen kehitys (eur) 3-6 kk ennen eläköitymistä
Hyvinvoiva, osaava ja työstä innostunut henkilöstö	Kehitämme johtamista ja esimiestyötä	Työtyytyväisyyskyselyn tulokset, sairauspoissaolot
Ammattitaitoinen henkilöstö	Tarjoamme henkilöstölle ammatillista koulutusta	Koulutussuunnitelman mukaiset koulutustunnit (h/hlö)

11 § Kuntastrategia 2017-2021

Tahtotilana on, että Sonkajärvi on ihmisille ja yrityksille viihtyisä, turvallinen ja elinvoimainen asuin- ja toimintaympäristö.

Tahtotilaan pääsemiseksi kunta edistää elinkeinoelämän kehitystä ja panostaa erityisesti asumiseen ja ympäristöön toteuttamalla asuinkuntastrategiaa. Sonkajärvi tarjoaa vaihtoehdon ja mahdollisuuden asua maaseutumaisessa ja luonnonläheisessä ympäristössä, jossa palvelut ovat hyvin saatavilla. Kunta panostaa asumiseen ja tarjoaa kuntalaisille hyvät ja helposti saavutettavissa olevat palvelut, joilla edistetään kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Sonkajärven ja Sukevan taajamien palvelujen säilyminen ja kehittäminen sekä kyläyhteistyö ovat keskeisessä asemassa.

Kunta toimii erilaisissa verkostoissa ja edistää kaikella toiminnallaan elinkeinojen kehittymistä sekä kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Kuntakonsernitalous on tasapainossa ja kunnassa on hyvinvoiva, osaava ja työstä innostunut henkilöstö.

Kuntastrategia on valtuuston lakisääteinen ohjausväline ja sen merkitys korostuu uudella valtuustokaudella 2017-2021. Kuntastrategia sidotaan tiiviisti talousarvion ja taloussuunnitelman valmisteluprosessiin. Talousarvio ja -suunnitelma tulee laatia siten, että se toteuttaa kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Tästä syystä talousarviotavoitteet tulee esittää niin, että niistä käy ilmi, mistä strategisesta tavoitteesta ne on johdettu.

Kuntastrategia toimii myös lähtökohtana laajan hyvinvointikertomuksen valmistelutyölle. Laajassa hyvinvointikertomuksessa määritellään tarkemmin kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi tehtävät toimenpiteet, mittarit ja resurssit.

12 § Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen 2017-2021

Kunnan tehtävien hoitamisessa on syytä erottaa palvelujen järjestäminen ja tuottaminen. Järjestämistä vastuu tarkoittaa sitä, että kunta erityislainsäädännön velvoittamana huolehtii, että palveluja on kuntalaisten saatavilla ja että kunta vastaa palvelujen rahoituksesta. Järjestämistä vastuuseen liittyy kunnan rahoitusta, viranomaistehtäviä ja valvontaa.

Palvelujen tuottamisen suhteen kunta voi itse ratkaista, miten palvelut käytännössä tuotetaan. Valtuusto päättää palveluja tuottavien yksiköiden organisointimuodoista ja perustaa tarvittavat tuotantoyksiköt. Jos omalla tuotannolla ei pystytä vastaamaan palvelutarpeeseen tai toiminta on tehotonta, valtuusto harkitsee muita palvelun tuottamiskeinoja.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu Sonkajärven kunnan palvelujen järjestäminen ja tuottaminen vuosina 2017-2021. Mahdollinen muutos palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa tapahtuu sosiaali- ja terveydenhuollon, ympäristöterveydenhuollon, maaseutu- ja lomituspalveluiden sekä pelastustoimen osalta vuonna 2021, jolloin ko. palvelut siirtyvät Pohjois-Savon maakunnan järjestämistä vastuulle.

Palvelutavoitteet määritellään vuosittain laadittavassa talousarviossa.

Palvelu:	Järjestäjä:	Tuottaja:
Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä ympäristöterveydenhuolto	31.12.2020 saakka Sonkajärven kunta 1.1.2021 alkaen Pohjois-Savon maakunta	31.12.2020 saakka Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä 1.1.2021 alkaen Pohjois-Savon maakunnan palvelulaitos/muu palveluntuottaja
Maaseutu- ja lomituspalvelut	31.12.2020 saakka Sonkajärven kunta 1.1.2021 alkaen Pohjois-Savon maakunta	31.12.2020 saakka Iisalmen kaupunki/maaseutuhallinnon yhteislautakunta 1.1.2021 alkaen Pohjois-Savon maakunta/maakunnan palvelulaitos/muu palveluntuottaja

Pelastustoimi	31.12.2020 saakka Sonkajärven kunta 1.1.2021 alkaen Pohjois-Savon maakunta	31.12.2020 saakka Kuopion kaupunki/ Pohjois-Savon alueellinen pelastustoimi 1.1.2021 alkaen Pohjois-Savon maakunta/maakunnan palvelulaitos
Yleishallinnon palvelut: • yhteispalvelu, henkilöstö- ja taloushallinto, hallintopalvelut • ICT-palvelut	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta Ylä-Savon ICT-Palvelut Oy
Ruokapalvelu	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta
Työllistäminen	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta
Varhaiskasvatus	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta
Perus- ja lukio-opetus	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta
Vapaa sivistystoimi (kansalaisopisto ja kirjasto)	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta
Nuoriso- ja liikuntatoimi	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta
Tekninen toimi	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta
Vesihuoltolaitos	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta, Ylä-Savon Vesi Oy
Rakennusvalvonta	Sonkajärven kunta	Sonkajärven kunta, mahdollisesti seudullinen toimija
Asumispalvelut/vuokra-asuminen	Sonkakoti Oy	Sonkakoti Oy

Sonkajärven kunta tuottaa itse suuren osan kunnallisista palveluista (ks. yllä oleva taulukko). Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut tuottaa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä. Mahdollinen tuleva maakuntahallinto päättää palvelujen tuottamisesta SOTE-palvelujen osalta. Ruokapalvelut tuotetaan myös jatkossa kunnan omana toimintana kahden keittiön mallilla.

13 § Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista. Kunnassa on vanhus- ja vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto sekä kylä- ja yhdistysparlamentti, joiden toimintaedellytyksiä kunta turvaa. Lisäksi kunta tukee järjestöjen yhteistyön kehittämistä ja vahvistamista.

Tiedottamisen merkitys korostuu erityisesti SOTE- ja maakuntauudistuksen valmistelun ja toimeenpanon yhteydessä. Uusia viestintäkanavia pyritään hyödyntämään vuorovaikutteisen viestinnän lisäämiseksi. Kuntalaisille järjestetään tarpeen mukaan tiedotus- ja kuulemistilaisuuksia. Tarvittaessa voidaan toteuttaa palvelutyytyväisyyskyselyitä tiedon keräämiseksi kuntalaisilta.

Viestinnän keskeisimmät periaatteet on kuvattu viestintästrategiassa.

14 § Kuntastrategian seuranta, arviointi ja tarkistaminen

Kuntastrategian toteutumista seurataan ja arvioidaan osana vuosittaista tilinpäätösraportointia. Toimielimet raportoivat tilinpäätöksessä kuntastrategian mukaisten tavoitteiden toteutumisesta. Kunnanhallituksen tehtävänä on seurata ja arvioida kuntastrategian toteutumista osana kunnan johtamista ja raportoida kuntastrategian toteutumisesta valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä.

Valtuustokauden päätteeksi vuonna 2021 kuntastrategian toteutumisesta tehdään itsearviointi, jossa kuvataan nykytilanne, kuntastrategian toteutuminen, päivitystarve sekä kehitystarpeet seuraavalle valtuustokaudelle.

Kuntastrategia päivitetään kahden vuoden välein.

LIITTEET: Henkilöstöohjelma
 Viestintästrategia
 Omistajapolitiikka